

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 1.

V Ljubljani, v soboto 7. januarja 1899.

Letnik IV.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne izvzemši dne 25. februarja in 29. julija. — Naročnina je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Vsaka številka stane 7 novč. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamaolje in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“, Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani, Gradišče štev. 15. Uradne ure od 9—12 ure dep. in od 2—4 pop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Vabilo na naročbo.

Odkritosrčno, brez ozira na desno, na levo in na zgoraj, je govoril „Slovenski List“ vse leto, čemu bi sedaj iskal fraz in prazne slame, ko vabi na naročbo?

Zakaj izhaja „Slovenski List“? „Slovenski List“ je zato na svetu, da imajo tisti pravi Slovenci, ki nočejo biti ne „liberalci“ in ne „klerikalci“, svoje glasilo. Če pravih Slovencev ne bo več, bode „Slovenski List“ nehal izhajati, če se strankarstvo na Kranjskem poleže, kar žal sedaj še ni upanja, postane pa list dnevnik, oziroma odstopi mesto komurkoli. Za sedaj — tako nam pišejo mnogi — je naš list jako potreben.

Hude boje je imel „Slovenski List“ v minolem letu, zlasti ga je skušala udušiti ona klika, ki je najdalje zašla od narodnega programa. Z jekleno vztrajnostjo se pa „Slov. List“ drži narodnega programa in s ponosom lahko povemo, da nam gledé tega doslej še nihče ni očital napačnega koraka. Takó bódi tudi v prihodnje!

Za brambo pravic slovenskega naroda imamo pripravljeno železo in srčno kri. Sli bomo na boj neustrašeno, ako bodo zahtevale naroda koristi. Sicer pa povemo zmiraj odkrito, da si ne želimo boja, ampak dela, zlasti dela za interese zanemarjenega obrtnega, trgovskega in kmetskega stanu.

„Slovenski List“ želi biti učenik narodu. Prinašal bode izvirna poročila iz

vsakega zbora in iz onih deželnih zborov, v katerih imamo zastopnike Slovenci, dalje tedenski pregled vseh zanimivih domačih in tujih dogodkov in o gibanju slovenskih društev, posebno pozornost bode pa obračal na poučno in zabavno tvarino, koristno meščanu in kmetu. Iskreno prosimo somišljenike v tem smislu podpore in vztrajnosti.

Izhajal bode „Slov. List“ v sobotah o poludne. Le dve soboti si je izprosil počitnice, da se bo oprostil nadležnega kolka. Zato bomo pa odškodovali cenjene naročnike po drugem potu, ker dobička ne iščemo niti vinarja.

„Slovenski List“ stane:

za vse leto 4 gld.
za pol leta 2 gld.
za 1 četrt leta 1 gld.

Konzorcij „Slovenskega Lista“.

Ob novem letu.

V znamenju prehlajenja pričenjamo novo nejubilejno leto. Naši veljaki so nahodni; zakaj — zakrivamo s plaščem pritajenega humorja. Kašljajo, kar ni čuda pri nahodnem človeku. Zdražljivi so: godejo, kregajo se, kolnejo, a čas jo drvi svojo mer. In novo leto smo dobili!

Rekli smo že, da ni jubilejno. Listi, ki imajo zveze z visokimi vladnimi gospodi, nam skrivnostno poročajo, da se utegne v tem letu zgoditi kaj važnih ustavnih sprememb. V katerem smislu, — ne pove nobena prat'ka. Zdelo bi se na prvi pogled, da mora biti ta sprememba v smislu sedanje večine, torej avtonomistiška. O tem je tudi težko dvomiti, toda na drugi

strani ne smemo pozabiti sedanje V. skupine, ki se nikakor ne da meni nič, tebi nič vreči v kot. Če tudi zmaga avtonomistiško načelo, bo treba zaporedno z njim skrbeti tudi za zastopnike proletarcev.

Po pravici pa moramo reči, da nas ne zanimlje posebno taka sprememba. Mi zaupamo v bodočnost Avstrije in v bodočnost našega naroda. Zato smo pa prepričani, da bo prihodnja sprememba zopet samo polovičarska in brez osnovnega pomena. Naše rane niso samo v tem, da imajo posamne dežele premalo samostalnosti, marveč v dualizmu in v zunanji politiki.

Tu se pa prav za prav do dobra izgubi vsak vpliv državnih zbornic. Zveza, ki jo imajo poslanci v tem vprašanju, je tako rahla in imaliko posrednjih činiteljev, da že nima nič pomena. Gotovo je to napačno, toda: ali so krivi n pr. naši poslanci, da sta dve državi, Avstrija in Ogerska, pod jednim imenom? Vprašanja, o katerih zastopniki ljudstva nimajo tako rekoč nobene besede, so pa najvažnejša. Kar je pa za njimi najvažnejše — kontrola o državnem gospodarstvu — to pa zbornici i pri nas, i na Ogerskem sami mečeta iz rok po bedasti obstrukciji. Potem ni čuda, da nimamo nič vpliva in da se pri imenovanju kakega notarja vkljub vsemu nastopu in naporu naših poslancev vsi skupaj blamiramo.

Vender upamo na boljše. Naše upanje temeljuje v nastopnem umovanju: Avstrija potrebuje nujno gospodarske povzdige. Sedaj opažamo žalostni pojav, da je naša trgovska bilanca pasivna. Naša prekmorska trgovina peša. Naša industrija vedno bolj javka. Vseh dohodkov, ki jih imajo povprek prebivalci naše polovice na leto, znašajo 3000 milijonov gld. Državni stroški so proračunjeni za l. 1899 krog 760 milijonov gld., torej nad četrtino vseh dohodkov. Stroški se vedno bolj množe; vsako leto povprek za

E. St. Vráz.

Ime St. Vráza se pri nas pogosto imenuje, znano je vsakemu srednješolcu, pa vendar mislim, da ne bo odveč, če koj od začetka povem, da je malo Slovencev, ki bi poznali onega St. Vráza, ki ga imam tu v mislih. Povedati je treba v začetku, da mož, ki se tako imenuje, ni Slovenec, ampak sin bratskega nam češkega naroda. Svojega rojstnega kraja, kojega pa žal razven njega ne pozna nikdo, ni opeval v verzih, in zastonj bi ga iskali mej izvoljenci, ki so prihruli na tolstih pegazih v nebeški Olimp. E. St. Vráz ni pesnik, bolje rečeno ne pesnikuje, ne pesmari*,) dasi ima v svojih žilah gotovo več pesniškega, nego marsikateri poeta laureatus v svetovnih literaturah. Kaj torej je ta E. St. Vráz, povprašujete vže nevoljno? Kdo je? Kaj je storil važnega, da je treba o njem pisati? Kakor se je sam l. 1891. v pismu od 28. julija, pisanem v Maturinu na reki Guarapichi v vzhodnji Venezueliji, predstavil češkemu občinstvu, tako naj stori sam i slovenskemu. Čujmo ga!

„Kdo sem? Po družabni navadi se Vam imam čast predstaviti. Sem E. St. Vráz, nabiratelj prirodnin, ali pa, če dovolite, rajše prirodoslovec,

*) Pesniti ne rabim rad, ker bi s tem dal morda povod nagajivcem, ki bi ne govorili več o možeh, ki pesnijo, ampak b — — .

kateri ne pogreša akademične izobrazbe, ki se i dalje izobrazuje in peča s prirodoslovnimi preiskavami. Učil sem se nekoliko zdravništva in razumem tudi nekoliko o zoologiji. Govorim več ali manj gladko okolo deset jezikov, mej katerimi je nekaj nekristjanskih.

Starost: okolo trideset let. Narodnost, vera . . . ?

Homo physicus: Visok, slok, od saharkega in tropičnega solnca ožgan, nekoliko žolte polti. Majhne, ne lepe oči, malo brade. Če tudi ne grda, vendar popolnoma vsakdanja prikazen. Ne velike telesne moči, vendar dosti utrjen, kljubujoč urju in neurju. Dober hodec, lovec od poklica. Slab plavalec, imeniten jahalec, ki si je pridobil priznanje tudi pri tukajšnjih indijanskih kontavrih.

O duševnih lastnostih rajši molčim. Teh pri samem predstavljanju kolikor toliko ni mogoče videti.

Posebnih talentov doslej na sebi še nisem opazil.

Čednosti: Vstrajnost, zmernost in ljubezen k narodi.

Nečednosti: Misanthropismus, prevelika občutljivost, strah pred ženskim spolom, strast na konje, neozdravljivo hrepenenje po spremembi i. t. d.

Pred najstjimi leti sem zapustil Evropo. Rekel sem ji z Bogom radi rodbinske drame in

od te dobe je nisem videl ter imam malo upanja, da jo zopet ugledam. Nimam rodbine niti prijateljev in tako se samo svoje drage domovine često z boleščjo spominjam.“

Nekaj že vemo o njem, in dalje?

Kot dvajsetletni mladenič se je podal na pot: čez Špansko v Maroko, gnan od hrepenenja, videti daljne kraje, pa tudi radi rodbinskih razmer — zavoljo katerih je vzel ime E. St. Vráz. Bivanje tu, ki spada do let 1879—1883, je bilo polno trpljenja in muk za mladeniča brez vse podpore, nravne in gmotne, bilo je pa tudi to dobra šola, v kateri so se utrdile sile, ki niso več omagale na poznejših njegovih potih.

V letih 1883—1885 se je trudil kot zbiralec prirodnin v zahodni Afriki v Gambiji, v l. 1885 do 1889 na Zlatem pobožju, v najzanimivejših krajinah za prirodoslovca. Podkopano svoje zdravje je zopet dobil na otokih Kanarskih, kjer si je osvojil tudi španski jezik tako, da je pisal tudi v španske liste.

Čez leto dnij je odšel v Venezuelijo, tam se je naselil s svojim prijateljem Jar. Brázdo v Maturinu, kjer je zbiral orchideje itd. Prihranil si je od tega toliko, da je mogel v letih 1892 in 1893 prepotovati povprek južno Ameriko.

V juniju 1894 je prišel nenadoma v Prago, kjer si je pridobil skoro s svojimi predavanji razstavami in osebnim občevanjem mnogo sim

20 do 30 milijonov gold. Dohodki pa, kot priča žalostno stanje industrije in trgovine, ne samo ne doraščajo, marveč se celo manjšajo. Iz tega sledi nujno, da bo treba naši državi skrbeti za nova prometna sredstva — pred vsem drugo železnično zvezo s Trstom, pa tudi prekope med Dunavom, Labo, Odri in Višnjo. A to še ni glavna stvar. Prva in najmenitnejša zadeva ostaja — in to povdarjamo — pridobivanje novih trgov. Zato nam je pa neobhodno potreben vpliv na Balkanu. Tja pa ne moremo razven s pomočjo južnih Slovencev. Mažarske nadvlade Balkan ne vsprejme. Tja pa tudi ne moremo za sedanjih zunanje-politiških razmer.

Splošno avstrijsko stališče teži torej po naši rešitvi. In ker zaupamo, da božja Previdnost ohrani našo državo, sodimo tudi, da mora priti naš južnoslovanski pomen na dan. Če hočemo torej dobro sebi in Avstriji, krepimo se gospodarski, vzgajajmo se politički in čakajmo! Ne z zbornic, ne s časnikarskih spletk, no z resnega narodnega dela moremo pričakovati boljših časov. Fraze novoletnih voščil so podobne frazam, s katerimi se je doslej pitala naša javnost. Mi sodimo, da ne živimo frazam. Naši cilji so jasni, naša pota k njim dana. Kdor je za nas, pridi!

Občni zbor „Naše straže“.

Pod predsedstvom g. državnega poslanca Ivana Vencajza se je zvršil zadnji sredo v mestni dvorani ljubljanski prvi občni zbor jako znamenitega društva „Naše straže“.

Prav dobro je delo, ko je predsednik v nagovoru želel za prosep društva miru in jedinstva med Slovenci. Navzočih je bilo na zboru 30 odbornikov. Pokazali so gg. iz periferije: Gabršček, dr. Trinajstić, Kelemina, Hribar, Rozman, Podgorc itd., da naši stražniki na mejah ne spé. Začasni blagajnik g. dr. Brejc je poročal o že došlih prošnjah do pripravljalnega odbora, o številu udov in premoženju društva (doslej se je nabralo 3749 K.). Z veseljem podpirajo vsi slovenski časopisi „Našo stražo“, le od „Sloven. Naroda“ se je blagajniku reklo, da si lahko prihrani trud s pošiljanjemotic. Nato je drž. poslanec dr. Ferjančič izrazil želje po uspehih društva, ki je nujno potrebno, in omenil, da treba vzajemnega delovanja, kakor je pri družbi sv. Cirila in Metoda in družbi sv. Mohorja, ki ne stojita pod moro strankarstva. Opravičeval je župana Hribarja, da ni nameraval škodovati „Naši straži“, ko je za časa seje osnovalnega zbora sklical sejo na magistratu, in zahteval, da naj dá načelstvo zadoščenja za žaljivo pisanje po časopisih, ker se narodna stranka ni udele-

žila onega shoda. Odgovoril je dr. Šusteršič, da se pri društvu ne bode vprašalo po strankah. Če tudi je neko nesporazumljenje učinilo čudno praznoto na ustanovnem shodu, so se volitve v odbore vendar izvršile faktično nepolitično. Z velikim zadovoljstvom, je rekel govornik, jemljemo na znanje, da omenjena odsotnost ni bila namenjena. (Dobro-klici.)

Pričele so se nato volitve v odbore. Župan I. Hribar je izrekel, da na noben način in pod nobenim pogojem ne sprejme izvolitve kot načelnik informacijskega oddelka, ker ima kot župan dovolj drugih poslov. Jako laskavo je prigovarjal kanonik Kalan Hribarju, da naj sprejme izvolitev, ker to zahtevata politični pomen društva, v katerem naj so zastopane vse stranke, ter izredna vsposobljenost župana za take posle. Prigovarjal je Hribarju tudi dr. Krisper, ki je v vnesenih besedah povdarjal, kako primerno bi bilo, ako bi bil važnemu informacijskemu odseku na čelu župan glavnega mesta in da mu bodo delo zljajševali člani odseka. Župan Hribar je ostal pri svojem sklepu in tudi pozneje, ko je bil soglasno izvoljen načelnikom, je izvolitev odklonil. Volitve so se potem izvršile v lepem sporazumljenju. Izvoljeni so bili, ker sta gg. Iv. Nabergoj in Fr. Šuklje pisala, da ne utegneta prevzeti poslov, ti-le gospodje:

Odborniki gospodarskega oddelka: Anton Belec, dr. Janko Brejc, Štefan Gjivić, dr. J. E. Krek, dr. M. Laginja, Fr. Muri, Drag. Hribar, Val. Podgorc, Fran Povše, Fran Robič, J. Rojic, dr. Fr. Rosina, Jos. Šiška, Iv. Vencajz, dr. Iv. Šusteršič. — Odborniki pravnega oddelka: dr. I. Dečko, Lamb. Einspieler, dr. A. Ferjančič, dr. G. Gregorin, dr. Ivan Janežič, dr. Konrad Janežič, dr. F. Jurtela, M. Kocbek, dr. A. Kraut, dr. D. Majaron, dr. V. Schweitzer, Luka Svetec, dr. D. Trinajstić, dr. H. Tuma, dr. A. Ušeničnik. Vsi drugi odborniki so prišli v informacijski oddelek.

Konstituirali so se potem vsi trije oddelki takó: V gospodarskem oddelku je bil načelnikom izvoljen dr. Ivan Šusteršič, odvetnik v Ljubljani, I. tajnikom dr. Janko Brejc, odvetniški kandidat v Ljubljani, in II. tajnikom J. Rojic, kurat v Bilju. V pravnem odseku: načelnikom dr. D. Majaron, odvetnik in dež. posl. v Ljubljani, I. tajnikom dr. V. Schweitzer, odvetniški kandidat v Ljubljani, in II. tajnikom dr. I. Dečko, odvetnik in deželni poslanec v Celju. V informacijskem oddelku: načelnikom dr. Val. Krisper, odvetnik in mestni svetovalec v Ljubljani, I. tajnikom Luka Smolnikar, stolni vikar v Ljubljani, II. tajnikom Jos. Rozman, urednik „Mira“ v Celovcu. Ti so potem izvolili glavno načelstvo društva in

sicer so bili izvoljeni: predsednikom dr. Šusteršič, podpredsednikom dr. Krisper, blagajnikom L. Smolnikar, blagajnika namestnikom dr. Schweitzer, I. tajnikom dr. J. Brejc, njegovim namestnikom dr. Danilo Majaron, II. tajnikom dr. I. Dečko, III. tajnikom J. Rozman in IV. tajnikom J. Rojic. Pred sklepom zborovanja je novi predsednik dr. Šusteršič označil delo društva v socialno-političnem gospodarskem in kulturnem oziru in gg. D. Hribar in V. Podgorc sta priporočala vzajemnost, katero pristrčno žele videti obmejni Slovenci tudi v Ljubljani, in g. Podgorc je obširneje pojasnil nalogo „Naše Straže“ glede na posojilnice in slovenske obrtnike na Koroškem. — Naša želja je: Odbor, nemudoma na stražo in za njim vsi Slovenci! Sovrag je jedini proti nam, bodimo mi jedini proti njemu!

Izjava

kluba slovenskih deželnih poslancev štajarskih z dne 29. decembra 1898.

Dobili smo to-le izjavo, katero izročamo slovenski javnosti:

Z ozirom na to, da je slovanska krščansko-narodna zveza stavila v minolem državnozbornem zasedanju do c. kr. vlade gotove, opravičene zahteve, zadevajoče osobito tudi kulturni in gospodarski napredek štajarskih Slovencev; z ozirom na to pa, da v našem javnem življenju ni opaziti, da bi c. kr. vlada doslej ugodila kateri teh opravičenih zahtev, marveč, da živo občutimo, da se v vseh c. kr. notranji vladi podrejenih ministerskih resortnih in posebno še v resortu c. kr. naučnega ministerstva nadaljuje dosednji sistem zatiranja slovenskega življa na Štajerskem;

z ozirom na to, da je izprememba tega sistema državna potreba in potreba gospodarskega in kulturnega napredka Slovencev,

izjavljamo člani kluba slovenskih deželnih poslancev štajarskih, da sicer stojimo gledé za sedaj najnujnejše potrebnih izprememb v postavitvi in administraciji na stališču onih zahtev, katere smo s posebno spomenico naznanili c. kr. vladi pri vstopu v deželni zbor l. 1896, da pa prosimo,

naj slovanska krščansko-narodna zveza z odločnostjo zahteva nemudno garancijo izpolnitve vsaj dosedaj od slavnega kluba c. kr. vladi naznanjenih zahtev, ter pričakuje, da slovenski zastopniki iz vladnega odgovora nemudoma izvajajo potrebne posledice.

V Gradci, dne 29. decembra 1898.

Dr. Fran Jurtela, s. r. — Dr. Iv. Dečko, s. r. — Dr. Iv. Sernec, s. r. — L. Robič, s. r. — Dr. Franjo Rosina, s. r. — J. Žičkar, s. r. — Mih. Lendovšek, s. r. — Iv. Vošnjak, s. r.

patij, in kako pa tudi ne, je-li na svetu človek, ki bi znal tako krasno, tako prijetno govoriti in pripovedovati? Tuji neznani kraji, v katere še ni stopila evropska noga, odpirali so se pred očmi poslušalcev kakor izgubljeni raj. Vsakdo je videl in slišal le lepo, nevarnosti, o kojih je pa potovalec govoril, bile so za občinstvo le toliko zanimive, kolikor so se tikale Vráza samega, ki je postal ljubljeneec vsacega mesta, kjer je priredil svoje predavanje. In ženski svet! Kakšen mora biti človek, ki nima strahu pred ljudožrci in pred surovimi divjaki, ne pred najkrvoločnejšo zverino, ter se pogumno potika po neznanim svetu, oddaljen na tisoč milj od vse civilizacije, in tak človek, o katerem bi vsakdo mislil, da se ne boji, se vendar boji na svetu pred nekom, pred žensko. Ni čuda, da je postal predmet vsakdanjega in najljubšega pogovora St. Vráza. In njegov jezik! Človek, ki zna mnogo jezikov in po vrhu še nekaj nekristjanskih, kakor pravi Vráz sam o sebi, pač ne more znati nobenega dobro in tudi materni mu končno ne teče, kakor kakemu drugemu. Pa o Vrázu to ne velja, slišal sem ga sam sicer samo trikrat govoriti, in sem vedno trdil, da zna več nego „rožice saditi“. Vráz ni spoznal in proučil orientala na zvonaj, prisvojil si je tudi pravo orientalsko govorico, oni poetični in vendar tako priprosti govor, ki ga govori človek, „sin prirode“. — Prijetne ure je pripravil Vráz češkemu občinstvu

in tudi njemu je teknel čas hitro, da se mu je začelo skoro „fletno“ zdeti mej Pražani, mej olikanci, katerih seveda ni nikdar tako visoko cenil, kakor čisto prirodna ljudstva v neznanih krajih. Mnogo sveta je vže sicer videl, vendar ga v domovini ni držalo dolgo. Komaj so dobro zatvorili narodopisno razstavo v Pragi, se je tudi on poslovil od svojih — mnogih prijateljev ter se podal 4. novembra 1895 na novo svetovno potovanje čez severno Ameriko na Japonsko, Kitaj, na Borneo, malajske otoke, novo Guinejo, Siam itd. — Na poletje 1897 je dobil neki njegov prijatelj v Pragi večjo pošiljatev prirodnih z nove Guineje in mej temi prirodninami je ležal tudi letnik češkega leposlovno-poučnega časopisa „Květy“. Kako so prišli „Květy“ na novo Guinejo? Božični večer 1896 je preživel Vráz v stari koči mej divjimi Hatamci, utrujen, potr, vedno v nevarnosti pred neprijaznimi vodniki, ki vsako nezgodo, dež, potres, smrt, pripisujejo tujcu, — pri mali sveči se je krčil potovalec in bral in bral — češko knjigo. To je bila njegova tolažba na božični večer.)*

Še to leto je zapustil Vráz vzhodni svet ter hitel na zapad — v Ameriko, na poti tja,

*) Zakaj to pripovedujem? Če bi hotel naslikati Vráza kot navdušenega Slovana in Čeha, mogel bi navesti broj značilnih prigodbic, — pa tega ni treba. To je le onim v tolažbo, katerim se mutatis mutandis podobno godi na ta večer, daleč proč od svojih dragih.

pogledal je nekoliko v Prago, kjer je v ožjem krogu svojih čestilcev razkazoval nekatere redke ali neznane stvari, katere je prinesel seboj. V avgustu 1897 se je vže mudil na Kubi, potem je obiskal nekaj še zanimivih krajev, ter se končno napotil na Popokatepetel, pa sedaj ne več sam, ampak spremljan od svoje mlade „boljše polovice“.

Koncem pomladi 1898 se je vrnil s svojo soprogo v Prago, od koder se sedaj najbrže ne poda tako hitro na daljše nevarno potovanje, odkar se je znebil znanega strahu. — Češko občinstvo sprejelo ga je zopet z velikim veseljem, kar je posebno pokazalo pri obilno obiskanih njegovih predavanjih, pri katerih mu je pomagal sedaj tudi veliki skroptikon. Po Pragi je obiskal tudi druga češka mesta ter priredil v novembru predavanja tudi na Dunaju, kar so oznanjevali mnogobrojni češki plakati, nabiti po vseh oglih dunajskega mesta.

St. E. Vráz hoče vstreči obči želji češkega naroda ter izdati veliko delo o svojih potih, ki začne v kratkem izhajati. Kot uvod pa je vže izšla knjiga „Z cest E. St. Vráze“), v kateri so zbrani posamezni potopisi, pisma itd., ki so bila natisnjena po različnih časopisih. To delo samo je vredno, da je čita vsakdo, ki se zanima za

*) V tisku priredil B. Bause. Založil Burzik & Kohout v Pragi, knjiga šteje 427 str. v osmerki 82 slik z mapi. Tudi drugo delo izdasta Burzik & Kohout.

Izvirni dopisi.

Iz Podjunske doline na Koroškem. Dne 2. januarja. (Izv. dop.) — Novo leto je! Iz tisoč in tisoč stiskanih src se vzdiguje ob tej priliki želja: „O, da bi bilo novo leto srečno in veselo!“ Gotovo tudi „Slovenski List“ tega želi vsem poštenim Slovincem. Koroški Slovenci želimo si pri svojem hudem boju mnogo sreče in vspeha v prihodnjem letu. Za slovenske otročice želimo slovenskih šol in učitelje in za slovenske ljudi slovenske urade in uradnike. Mi menimo, da to ni prenapeta reč in tudi kake hude babilonske zmešnjave ne bi nastale vsled tega na našem ljubem Koroškem! Ali kakor se kaže, še ni dosti upanja, da bi se kaj za nas doseglo, ker še manjka resne volje in poguma. Bog dal, da bi se vsaj začelo o slovensko-koroškem vprašanju razmotrivati, da bi vsaj bili resni možje, ki bi imeli poleg skrbi za slovensko vseučilišče tudi skrb za Slovence na Koroškem. Če se naša stvar enkrat v tir spravi, je vsaj to doseženo, da naš narod ve in sliši, da se o njem govori ter se mu hoče pomagati. To je prva naša želja za to leto.

Druga naša želja je, da zavladaj med vsemi Slovenci, zlasti med kranjskimi, mir, sloga in jedinstvo. Le, če smo jedini, zamoremo kaj doseči. Mi želimo tudi, da se v nastopnem letu „Slovenski List“ hrabro poteguj za naše in vsega slovenskega naroda svete pravice, da tudi z naprej mahaj na levo ali na desno, kakor bo trebalo; mi želimo, da osobito zdaj, ko se dviguje vse nemštvo in nemškutarstvo na eni strani, in na drugi vsa shujšana laška svojat zoper slovenski rod, nihče se ne odtegne od narodnega dela, in nihče naj več ne postane odpadnik in izdajica naroda, ker takega se že stari štajarski pesnik proklel, rekoč:

„Erjav kakti Judež bodi,
Naj te pes za plotom je,
Med Slovence naj ne hodi,
Ki je prav Slovenec ne!“

Iz Idrije. (Božičnica katol. del. družbe.) Dasi je v Idriji gotovo nad 15 raznih društev, vendar nobenega društva veselice niso tako priljubljene in tako mnogoštevilno obiskane, kakor ravno veselice, katere prireja „Katoliška delavska družba“. Nad vse prenapolnjena pa je bila prostorna pivarna „pri črnem orlu“ na god sv. Štefana, ko je imenovana družba priredila svojim udom božičnico z jako raznovrstnim

tujim svet, in tudi Slovenec, količkaj češčine zmožen, jo bode z večjim veseljem in koristneje prebiral, kakor podobna nemška ali druga tuja dela. Malo je pisateljev, ki bi znali tako živo pripovedovati, malo je pa potovalcev, ki bi bili toliko skusili, kakor Vraž. Prva knjiga je vzbudila veliko zanimanje pri Čehih in upati je, da tem večje vzbudi drugo sistematično delo, ki bode jedino svoje vrste v slovanskih literaturah. Sicer ima Češka mnogo potovalcev in tudi primerno lepo število potopisnih del, ravno lansko leto je bilo dovršeno veliko delo Jos. Kořenskoga, Cesta kolem sveta, ki se je tudi pri nas priljubilo, — vendar se vsi ti spisi ne morejo primerjati s spisi Vražovimi, ker družega Vraza nimajo Čehi, kakor tudi ne drugi slovanski narodi.

Kot prirodoslovec je St. Vraž zbiral posebno različne prirodne, s katerimi je obogatil posebno muzej kraljestva češkega, kakor tudi zbirke posameznih šol in drugih podobnih ustavov, ter si s tem pridobil mnogo zaslug za šolstvo pa tudi specijelno za znanost, kajti nabral in zbral je marsikaj, kar je bilo doslej malo ali nič znano.

Gotovo je opravičena želja, da bi si Vraž i mej Slovenci pridobil mnogo prijateljev in čestilcev, mnogo marljivih čitateljev svojih del. Nekateri Slovenci, ki so se udeležili slavnosti Fr. Palackega in novinarskega shoda v Pragi, se ga gotovo spominjajo, če niso slišali njegovih predavanj v Uraniji na razstavi arh. in inž., slišali so pa gotovo njegov iskreni pozdrav, njegove kratke pa srčne besede, s katerimi je pozdravil tu zastopnike vseh slovanskih narodov. — Če je češki narod ponosen na svojega Vraza bodimo i mi, saj je Slovan, kakor hitro ga bližje spoznamo!

vsporedom. Ko bi bila obširna dvorana, ki je že itak največja v Idriji, še jedenkrat tako velika, bi bilo prav. Mnogo družin se je moralo vrniti, ker ni bilo več prostora. Ako pa še omenim, da je bilo dohodkov nad 150 gld., pač dovolj jasno kaže, koliko občinstva je bilo zbranega. Bili smo vsi veseli in zadovoljni; imeli smo namreč toliko prijetne zabave, da smo na vse neprimljive radi pretesnega prostora prav lahko pozabili. Čuli smo dva možka in dva mešana zbora, katere je pel pevski zbor „Kat. del. družbe“ pod spretnim vodstvom g. c. kr. učitelja A. Šabeca tako izborno, da bi pred vsakim občinstvom lahko nastopil. Sattnerjev mešana zbor „Po zimi iz šole“ se je moral na splošno zahtevanje ponavljati. Jako srečno misel je izvedla „Kat. del. družba“ s tem, da je začela polagoma snovati svoj orkester, kateri sestojta sedaj iz 7 članov. Kakor že prej na nekaterih veselica, tako so nas tudi sedaj vrlji družbeni godci pod vodstvom g. L. Majnika s finim prednašanjem nekaterih godbenih točk jako prijetno zabavali. Pokazali so tudi ti, kakor pevci, da se z dobro voljo in vztrajnostjo lahko prav mnogo doseže. Jako lepo so se uprizorile tudi štiri žive podobe namreč: oznanjenje Devici Mariji, rojstvo Jezusovo, pastirji pri jaslicah in trije modri. Podobe so vsem navzočim zelo ugajale. Krasen je bil govor č. g. kapelana Fr. Finžgarja, kateri je z vznesenimi besedami narisal veliko srečo pravega in zadovoljnega družinskega življenja in ostro bičal pogubne nauke socialne demokracije, ki hoče razbiti vse družinske vezi. Staro in mlado je z velikim zanimanjem sledilo izbornega govornika besedam, za katere je žel tudi splošno pohvalo. Zadnja točka veselice je bila srečkanje za dobitke na božičnem drevescu. Dobitkov je bilo 155, med njimi največ prav koristnih stvari.

Politiški pregled.

Slovenski dež. poslanci štajarski so izdali izjavo, katero prinašamo na drugem mestu. Zadoščenjem beležimo, da je izjavo, ki kaže slovenski delegaciji na odločnejšo pot, podpisal tudi poslanec Robič. Da bi le tudi na Kranjskem luč spoznanja obsijala vredno trojico Šukljeja, Ferjančiča, Povšeta. Slovenska delegacija ve, kaj se zahteva v domovini od nje. Tiste poslance, ki bi še priporočali „zmerno politiko“, v kateri umiramo, bodemo najbrezobzirnejše razkrinkali. Povdarjali smo že in ob izjavi štajarskih dež. poslancev vnovič povdarjamo: Na rovaš osebnih koristij naj se ne zatajujejo krivice, ki se vsepovsod gode našemu narodu.

Vladni krogi so zopet pokazali svoje pravicoljubje napram Slovincem o priliki nečuvnega napada na slovenske deželne poslance v dež. zboru tržaškem. Državni korespondenčni biro je zatajil vse. Ničesar ne ve o italijanskih surovostih, o katerih smo poročali v zadnji številki. To je nameravano razžaljenje slovenskega naroda, na katero morajo reagovati slovenski drž. poslanci.

§ 14. „Wiener Zeitung“ je priobčila danes teden cesarsko pismo, ki določa podaljšanje kvote obeh državnih polovic za skupne stroške l. 1899. Dalje je prinesel list cesarjeva določila na podlagi § 14 in sicer: 1.) podaljšanje carinske in trgovske zveze in razmerje napram avstrijsko ogerski banki do 31. decembra 1899. l., odložitev glede določil pri posojilu 80 milijonov na jedno leto. 2.) glavni sklep računov avstrijskega proračunskega provizorija za l. 1898. 3.) Proračunski provizorij do 31. marca 1899. 4.) Priljubljen podpor v znesku 1,600,000 gld. iz državnih sredstev pri nesrečah. Vse naredbe so stopile v veljavo dne 1. januarja t. l. Ako bi se med državnima polovicama tekom leta 1899. dobilo soglasje glede carinske in trgovske zveze, avstrijsko ogerske banke in 80 milijonov dolga, ali ako bi se na Ogorskem sedanji položaj ali reciprociteta spremenila, tedaj izgube naredbe svojo veljavo.

Državni zbor prične zopet svoje seje dne 17. t. m.

Na Ogorskem se vlada brez državnoborsko dovoljenega provizorija. Banffy in poslanec Horansky sta se te dni dvojevala, ne da bi bil kdo ranjen. V parlamentarnih krogih se govori, da

se storijo formalni koraki, da se direktno z ministrom predsednikom, če mogoče, sklene kompromis. Še vedno se sodi, da je za ta pogajanja poklican bivši predsednik poslanske zbornice Szilagy. Vsebina tega kompromisa bila bi naslednja: Vse stranke bi garantirale, da se parlamentarno reši nagodba, provizorično in definitivno, indemineteta in pa proračun. Banffy-ju bi se dalo osebno zadostilo, on pa bi se moral zavezati o ugodni priliki odstopiti.

Čehi imajo mnogo upanja, da dobe češkega deželnega ministra.

Slovanom jeden koledar. Ruski svet se je pričel živahno zanimati za to, naj bi se opustil julijanski koledar in vsprejel gregorijanski. „Novoje Vremja“ neprestano opozarja na anomalije starega koledarja. Izjednačenje koledarjev katoliških in pravoslavni Slovanov bi bilo velikega pomena za nadaljnje korake v prid sloge.

Kulturna Nemčija postopa istotako silovito, kakor proti svojim slovanskim podanikom, tudi proti Dancem. Danci na izgone odgovarjajo z bojkotom nemške trgovine ter se obračajo na francoski trg. Francoski listi kličejo: „Osvojimo danski trg!“ Nemške tovarne so morale vsled tega bojkota opustiti veliko število delavcev. Tako bode vsled nemškega napuha mnogo nemškega delavskega ljudstva stradalo. Pač ni čuda, če ob ošabnem pruskem vodstvu nemške države na jedni strani silno napreduje socialna demokracija, na drugi strani se pa vedno bolj ruši sloga zveznih držav. Ta boj s pestjo, ki Nemcem nadomešča kulturno silo, bode grobokop Velike Nemčije! — Tudi Rusija se resno pripravlja, da povrne Nemčiji iztiranje ruskih državljanov.

Katoličanstvo in Rusija. Katoliške Slované so iskreno razveselila dejstva, ki kažejo, da se položaj mej Rimom in Petrogradom obrača dosledno na boljše. Ruski car je izdal ukaz, ki se tiče zgradbe nove francoske katoliške cerkve v Petrogradu. Ruski car je odpoklical iz službe glavnega guvernerja ruske Poljske kneza Imeritinskega radi napetih odnošajev mej njim in katoliško duhovščino. Odstavljeni guverner je gojil proti katolikom ruske Poljske skrajno napeto politiko. Najveselejša vest je pa novica, da je ruski car sv. očetu naznanil željo, naj bi se ustanovilo v Petrogradu za Rusijo mesto papeževega nuncijskega. Skoro vse druge države imajo že papeževega nuncijskega, le Rusija ga ni imela.

Cesar Viljem bode potoval spomladi v Rim.

Italijo je zopet razburil abesinski vladar Menelik. Imenoval je Teoffi Antela rasom pokrajine Hamasen, ki je bila italijanska last. Menelik je skoro gotovo to pokrajino Italiji kar mirno vzel, ker Italija je gotovo ni odstopila. Za to ponižanje se Italija ne bode upala maščevati, ker jo še bole batine, katere ji je naložil Menelik v zadnji vojni. In za afrikansko politiko je dala Italija tekom desetih let 291 milijonov, dočim je doma za gospodarske in prosvetne namene potrosila le 112 milijonov!

V Siciliji se je uprlo ljudstvo in noče plačevati davkov, ker mu pod italijansko vlado nedostaje denarja. Po več mestih so ljudje naskočili davkarje in jih zažgali.

Na Srbskem so dobili nov način, prikriti velike svote, katere je razkralj Milan zapravil in katere utrpi uboga Srbija. Večina srbske skupščine, ki vladne „usluge“ poplačuje vedno s protiuslugami, je sklenila oprostiti vojnega ministra, da bi še nadalje polagal račune državnim kontrolam. Ob takih razmerah ni biti prijetno poslanec, a vlada postopa na originalen način tudi proti poslancem, ki se poslanstvu odpovedo. Poslanstvu se je odpovedal posl. Radulović. Skupščina njegove odpovedi ni hotela sprejeti in Radulović je bil policijsko pozvan, da mora priti v parlament. Odpotovati je moral z Dunaja v Srbijo, da se je izognil kazni. Poslanec Popović, ki ni mogel dalje trpeti vladne cenzure nad poslanci, ker se je tudi odpovedal poslanstvu, pa ni upošteval vladnih ukazov. Odpotoval je kljub temu domov, zato bode pa moral plačati 1000 gld. globe. Dobro bi bilo, da bi nekatere Slovence, ki bi večno radi ostali poslanci, poslali na Srbsko. Tam bi dobili obljubljeno deželjo.

„La patrie Française“ je naslov ligi, ki se je ustanovila na francoskem proti Dreyfussev-
cem. Liga bode pospeševala francosko solidarnost
in ugled vojske. Člani so ugledne osebnosti,
kakor Duc de Broglie, Coppé, Brunetiere, d'
Haussonville, d' Audiffret, de Mun, Lemaire in
Bourget.

Na Filipinih so sedaj tudi Amerikancem
postala tla vroča. Prebivalci otokov podpirali so
akcijo Amerikancev proti Španiji z namenom,
da jim Zjedinjene države ameriške pripoznajo
nekako avtonomijo. Ker so pa Amerikanci plo-
dovite otoke kar pograbili, buknila je sedaj
ustaja proti Amerikancem.

Na Kitajskem je v provincijah severno od
Jancekjana nastala revolucija.

Domače novice.

Osebnosti. Poštni kontrolor v Ljubljani
gosp. Ivan Avsenik je stopil v pokoj. — Pravni
praktikant pri celjskem okrožnem sodišču gosp.
dr. Fran Cvetko je imenovan avskultantom.
— Imenovan je za okrožnega zdravnika v Ve-
likih Laščah g. dr. J. Portik, dosedaj občinski
zdravnik v Istri. — Prezentovana sta č. gg. Fran-
čišek Krumpestar za župnijo Sv. Gregorija in
Valentin Jakelj za Rovte nad Jesenicami. —
Na novo vstanovljeno župnijo Žabnico je žup-
nikom imenovan dosedajni ondodni ekspozit gosp.
Jurij Drnovšek. — Kanonično vmeščeni so
bili gg. Jurij Drnovšek na Žabnico, Janez
Piber na Boh. Bistrico in Fran Avsec na
Brusnice.

Narodno gospodarski zapiski. Uvažujoč
potrebo, da se danes mora bolj nego kdaj vsa
politika, ki je doslej še vedno vsaj med Slovenci
bila ali osebna ali pa premalenkostna, da bi se
treznemu človeku vredno zdela vanjo vtikati
se, socializovati in demokratizovati;
da mora politika stopiti iz tistih sedanjih diplo-
matskih meglj in frazovitih oblakov na najširja
tla ljudskih interesov; da politika ne sme biti
žonglerska umetnost nekaterih političnih sports-
manov, ampak življenjska hrana širokim ljud-
skim vrstam; da ne sme biti prazno klepetanje
za žabjo dlako, temveč motor, ki goni velika
gospodarska in kulturna vprašanja; da mora
biti politika posledica višjega duševnega stališča:
bomo objavljali v tej posebni rubriki članke in
krajše beležke, tikajoče se narodnega go-
spodarstva in celega socialnega
vprašanja. Časa nimamo več, da bi se obo-
tavljali in premišljali, češ, ali imamo i Slovenci
socialno vprašanje, ali je treba i nam, da se
brigamo za narodnogospodarska vprašanja? Mi
imamo že davno poleg onega socialnega vpra-
šanja, kojega se boji ves bojazljivi svet, še svoje
posebno socialno vprašanje; žal, da ga poznamo
premalo, a ne študiramo ga nič! Koliko pa
imamo na leto dobrih izvernih člankov, da ne
rečem razprav, ki govore o tem perečem pred-
metu? Čitajte prvo številko „Zadruga“: tam to
vidite... Trkajmo se na prsi, a storimo trden
sklep poboljšanja. Zadnji čas je! Še jedno leto
— dve, pa nastopimo stoletje, o katerem se
pravi, da se bo v njem rešilo socialno vpra-
šanje — in kako smo mi Slovenci na ta slučaj
pripravljeni!? Nič!! — In kar se tiče narodnega
gospodarstva — ali ni položaj našega kmetijstva
že na las podoben — nevarni krizi? Ali ne
pričajo tega dovolj jasno mnogobrojne posojil-
nice in hranilnice? Kaj govore veselo rastoče
gospodarske zadruga in kmetijska društva dru-
zega, nego da je treba pomagati s samopo-
močjo, dokler ne pride doba, ko se izpremeni
nižjim stanovom v prid sedanji socialni in go-
spodarski položaj, doba, ko pride i v državnih
sistemih ob veljavo sedaj gospodujoči in nižje
sloje dušeči liberalni gospodarski individualizem.
In trdno smo prepričani, da ta doba končno
mora priti! — Naša naloga za sedaj je ta, da
se očistijo nazoni i na Slovenskem z raznimi
članki prevedenimi iz najboljših spisov priznanih
pisateljev ali pa z izvirnimi. Le dobre volje je
treba... Ako se vname kaka diskusija o
tem ali onem predmetu — dobro; samo vodilo
naj bo vedno stvarnost in korist naroda.
Tako postane naša politika globlja in širša in

bolj moška. Ne bomo letali za vsako dlačico na
Dunaj, ampak doma bomo delali pozitivno,
spreminjali bomo to v dejanja, kar bomo spo-
znali za dobro, kar bomo mogli realizovati.
Morda se nam pokaže na tem polji, ali bi se
dal doseči kak nov modus vivendi med kranj-
skima strankama — ako imata namreč resno
voljo, da bi sploh kedaj obe skupaj ne delali
večinoma le za osebnosti!

Šolski nadzornik prof. Fr. Levec bode
nocoj v „Narodnem Domu“ praznoval desetlet-
nico svojega nadzorništva. Slavnostni večer mu
priredi ljubljanski mestni šolski svet v zvezi z
mestnim učiteljstvom, skupaj je bilo 60 oseb.

Volilski shod bode jutri 8. t. m. ob 3. uri
popoldne v prostorih g. župana Julija Lenassi-ja
v Gor. Logatcu. Poročal bode poslanec g. dr. Ig.
Žitnik o delovanju državnega zbora.

Iz Škofje Loke se nam piše: Poslanec
dr. Ferjančič vabi na nedeljo v „Narodu“ na
neki shod v našem mestu in sicer svoje vo-
lilce. Ker je on dobil pri zadnji volitvi v Škofji
Loki le 20 glasov (62 glasov je dobil g. kurat
Koblar), tedaj se vidi, da je povabil na shod le
malo peščico meščanov. Shod bode tudi res slabo
obiskan Poslanci „Slovanske krščanskonarodne
zveze“ zahtevajo, da naj dobi Loka za Gorenjsko
obljubljeno obrtno šolo. Bojimo se pa, da bode
dr. Ferjančič na videz za to šolo v Loki, za ku-
lisami bode pa držal z ravnateljem ljubljanske
obrtne šole. Jednako dela z železnico. Pred zad-
njimi volitvami nam je poslal kandidat dr. Fer-
jančič neko pismo, v katerem je obetal, da se bo
potezal za železnico na Loko. Poslanec dr. Fer-
jančič je pa potem v svoji sobi v drž. zboru delal
z baronom Schweglom za železnico na Bohinj.
In vendar bi bohinjska železnica uničila Loko
za vse večne čase! Mi nimamo glave v mehu!
Učiteljem priporoča „Učiteljski Tovariš“, da
naj se vpišejo v društvo „Naša straža“. Ta na-
svet je jako umesten, ker doslej ni bilo mej
učitelji toliko članov, da bi bilo mogoče izvoliti
izmej njih jednega odbornika.

Goriški deželni glavar — odstopil! S tem
svojem korakom je dež. glavar goriški priteknel
na pomoč Italijanom, kateri na drug način
skoro niso mogli uspešno nastopiti proti šol-
skemu zalogu. Ker bode sedaj dež. sejam moral
predsedovati namestnik dež. glavarja, dr. Ant.
Gregorčič, imeli bodo Slovenci pri glasovanju
jeden glas manj. S tem pa zadeva šolskega zaloga
nikakor še ni pokopana, nego le odložena.

V tržaškem deželnem zboru je prišel pre-
tekli terek na vrsto predlog v prilog narodnim
pravicam in pa načrt za premembo konstitucije
mesta tržaškega. Kako si Italijani tolmačijo
narodne pravice, pokazali so v otvoritveni seji,
načrt volilne osnove pa pravi, naj dobi volilno
pravo vsakdo, ki ima elementarno izobrazbo in
ki stalno biva v Trstu. Izključeni od volilne
pravice pa bodo oni, ki nimajo zadostne izobrazbe
ali ki so nevedni. Pasivna volilna pravica
ostane dosedanja, le število zastopnikov se
pomnoži z ozirom na naraslo število prebivalstva.
„Edinost“ to volilno preosnovo prav osvetli z
besedami: „Načrt bi bil v prvi vrsti atentat
na našo okolico. Po krivdi in nemarnosti mestne
gospode je po okolici vse polno ljudi, ki si niso
mogli pridobiti zahtevane izobrazbe; sedaj pa
hočejo vrhu te jedne vnebovpijoče krivice na-
kopičiti še drugo. Imeli bi torej slučajev, da ne
bi imeli volilnega prava taki ljudje, ki plačujejo
na stotine davka. Že po dosedanem volilnem
redu se je vzkračalo volilno pravo stotinam
okoličanov, kaj bi bilo še le potem?! Menili bi
torej, da je ne more biti vlade, ki bi kaj tacega
predložila v cesarsko potrdilo!“ Slovenski po-
slanci niso prišli v zbornico. Zbor je sprejel
protest proti hrvaški gimnaziji v Pazinu.

Za slovensko vseučilišče in nadsodišče v
Ljubljani se je oglasil občinski odbor občine
Šmartno pri Litiji.

Slovensko gledališče. V petek dne 13. t. m.
se bode predstavljala hrvaška drama Sigjana
pl. Tučića „Trhli dom“, ki je v Zagrebu dosegla
velik uspeh Dne 10. t. m. bode gledališče rad
glavne skušnje opere „Lohengrin“ zaprto. Dne
15. t. m. bode benefica rež. Inemanna; „Roparji“
in 17. t. m. se bode pel „Lohengrin“.

Ti niso naši! Na korist nemškemu „Schul-
vereinu“ so se odkupili od novoletnih voščil v
Ljubljani nekateri ljudje, katere krmijo tudi Slo-
venci s svojimi goldinarčki, kakor zdravniki dr.
Prossinagg, dr. Koblitz, dr. Högler, dr. Bock, dalje
notar dr. Vok, potem si zapomnimo imena: J.
Hudovernig, J. Kastner, V. Ranth, Samassa,
Zeschko, Holzerjeva trgovina na Dunajski cesti.
Ti niso naši!

Pasjo takso je graški občinski svet zvišal
na 8 gl. od psa in deželni zbor je to potrdil.
Po ljubljanskem mestu se klati skoro preveč
pasjih mrcin in zato bi ne bilo napačno, ko bi
kak mestni svetovalec stavil v mestnem svetu
predlog na zvišanje pasje takse. Razločevalo bi
se pri določitvi takse lahko med psi, ki so le
za zabavo, in psi, ki so potrebni za stražo ali
izvrševanje obrta.

Proti hrvaškemu gimnaziju v Pazinu
bodo dne 15. t. m. protestovali na posebnem
shodu v Trstu italijanski župani iz Primorja. Kar
je njihovih občin, so že itak sklenile proteste,
torej je ta shod le „komedija“. Pošteno so se
Italijani opekli z nameranim protestom pazin-
skega upravnega odbora, ki je v laških rokah,
dočim je občina v slovenskih. Na lice mesta je
došel nalašč deželni odbornik, toda vsled veli-
kega navala ogorčenega ljudstva iz mesta in
okolice so morali sejo odložiti. Isterski deželni
odbor pa hoče še na drug način demonstrirati
proti hrvaški gimnaziji. Dež. odbor dežele, ki je
 $\frac{2}{3}$ slovanska, hoče v Pazinu na deželne stroške
zasnovati italijanski gimnazij, kakor kaže pro-
test proti hrvaškemu zavodu. Ali bode tudi tak
sklep cesar potrdil?

Gorenjski vlak. Železniški svet se je iz-
rekel za to, da bi v prihodnji poletni sezoni
vozila lokalna vlaka št. 1721 in 1720 iz Ljub-
ljane do Trbiža in nazaj, ali vsaj do Jesenic.

Skladišče za smodnik, katero ima g. Iv.
Šusteršič v Ljubljani ob Gruberjevem kanalu v
Kurji vasi, bodo do 1. maja t. l. odstranili, ker
bode na bližnjem travniku gospa M. Borštnik
gradila novo poslopje.

Glasbeni nasvet. V nekem slovenskem listu
so prijatelji cerkvene glasbe izrazili željo, da bi se
izdalo obširno in popolno „Cerkveno pesmarico“,
katera bi obsegala vse dobre cerkvene ljudske
napeve. Ta nasvet tudi mi iskreno priporočamo.
Nahaja se med slov. ljudstvom ogromno število
(morebiti čez tisoč) prekrasnih cerkvenih na-
pevov, kateri so vredni, da se zberejo, uredijo
in natisnejo. Škoda bi bilo, da bi se to drago-
ceno narodno blago s časom izgubilo. Morebiti
bi jih hotela Mohorjeva družba izdati. Naj bi se
kdo hitro lotil dela. Te vsekakor uvaževanja
vredne vrste smo čitali v „Primorskem Listu“.

Shodi na Goriškem. Včeraj je bil shod v
Št. Ferjanu, na katerem se je ustanovila za-
varovalnica proti nezgodam pri goveji živini in
posojilnica. — V Sovodnjah bode zborovalo
jutri „Katoliško slovensko društvo“ iz Gorice.
Ondi se bode razpravljalo o zadružnosti sloven-
skega delavskega ljudstva in ustanovila se bode
hranilnica in posojilnica.

Drobne novice. V Kamniku se snuje „Mestno
godbeno društvo“. — Prvo slovensko umetniško
razstavo hočejo prirediti v Ljubljani in, sicer pri-
hodnjo jesen. — V Planini je požar uničil po-
sloppi Ivana Pahleta in Matije Pahleta. Škode
je blizu 1000 gl. — V Št. Ilju v Slov. Goricah
ustanovila se je slovenska „Hranilnica in posojil-
nica“ po prizadevanju „Zveze slovenskih posojil-
nic v Celju“. Načelnikom izbran je tamošnji
župnik gosp. Matija Kelemina. — Mestna raz-
svetljava v Ptuj, katero so vpeljali pred kratkim,
je druga mestna razsvetljava z vodnim plinom
v celi Evropi. Troški so za polovico manjši, a
svečava je za 40% močnejša, nego pri premo-
govem plinu. — V Bejlaku se je ustrelila urad-
nikova soproga H. Declava. Njen mož je bil
dalje časa bolan. — Na Koroškem je 18 letni
delavec Jernej Fige v Mostiču umoril se s tem,
da je položil svojo glavo pod 250 kg težko fu-
žinsko kladivo, katero mu jo je popolnoma
zdrobilo. — V Gorenji vasi pri Ribnici je 2. t. m.
24 letni Janez Ambrožič sunil 42 letnega očeta
peterih otrok Rudolfa Arkota z nožem v tilnik
tako, da je takoj mrtev obležal. — O krivdi

laškega agitatorja Martinolicha bode sklepalo goriško porotno sodišče.

Ročni kašipot po Goriškem, Trstu in Istri za 1899. Sestavlil Andrej Gabršček. V. letnik. Cena 60 kr. Trdo vezan 1 gld. S pošto 5 kr. več. To velevažno podjetje „Goriške tiskarne“ se je letos zopet znatno spopolnilo z novimi podatki. Sosebno točno je zastopana Goriška dežela.

Železnica iz Trsta v Poreč je dovoljena, kakor poroča drž. posl. isterski Gambini. S tem je Thunova vlada ustregla dolgoletni želji isterskih Italijanov.

„Domoljub“ nam je došel v prikupni povečani obliki na 16 straneh.

Najnovejše vesti.

„Deutsche Stimmen“ trdijo v dolgem članku, da je sumljiva prijaznost „Slovenskega Lista“ z g. Funtkom, urednikom lista „Laibacher Zeitung“. To sumljivost pa razprši Nemčurček, s tem, da v članku divje napada g. Funtka. Kar Nemčur napada, to je za Slovence dobro! Mi se res veselimo, če slovenske kronovine uradni list v prihodnje ne bode več tako silovito nasproten slovenskim težnjam, kakor je bil doslej. Če pa bode — bili bomo po njem brez pardona, kakor smo tolkli po drugih grešnikih, na pr. po dr. Tavčarju, katerega iste „Deutsche Stimmen“ stavijo Funtku za izgled „als den anständigsten Gegner der Deutschen“.

Slovensko gledališče. Sinoči so vdrugič igrali svetopisemsko dramo „Jožef v Egiptu“. (E. Vesterlein). S to igro je bilo ustrezno širšemu občinstvu in mladini, za katero primernih iger baš ni v izbiro. Igrali so povprečno prav vrlo, motilo je le prepatetiško deklamovanje nekaterih igralcev. Putifarjevi ženi (g. Danilova) se nisem čudil, da ji je vbežal Jožef ko ga je nahrulila s takim glasom. Gdč Slavčeva, Ogrinčeva in Vračko so ugajale, istotako gg.: Deyl (Jožef), Inemann, Housa, Verovšek, Danilo. G. Deyl in g. Housa sta govorila prav lepo slovenščino. Oba sta nad vse vestna in vporabna igralca.

Iz Kamnika smo dobili danes razglednico z besedilom: „Pri nas snujemo godbeno društvo, Kranj ima že izborna novo godbo — ker smo blizu Ljubljane, bodemo Vam pri Vaših narodnih veselicah lahko posodili našo godbo, zato si nikar preveč ne belite glav z osnovanjem mestne godbe v Ljubljani.“

V Vojniki so pri občinskih volitvah zopet zmagali Nemci. Razmerje glasov je v tretjem razredu 54 proti 40, v drugem 16 proti 7 in v prvem 5 proti 3.

Shod v Mariboru bode dne 12. t. m. ob 1/2 11 dopoldne v prostorih hotela „zur Stadt Wien“. Govorili bodo dr. Pipuš, dr. J. Ev. Krek, Iv. Kač, I. Stanonik in tajnik celjske posojilniške zveze.

Laški shod v Gorici bode jutri v gledališču. Ropotali bodo proti slovenskim „ščavom“. Vstop je dovoljen seve le proti vstopnicam, ker imajo pred „ščavi“ rešpekt.

Laško šolo v Podgori hoče odpreti „Lega Nazionale“.

Drugi koncert „Glasbene Matice“. Pod globokim utisom včeraj izvršenega koncerta je moči soditi le z izrazi popolnega priznanja. Priznanje to gre pred vsem g. prof. Hubadu kot vstvaritelju uspešnega proizvodjanja in potem marljivemu orkestru in vzornemu zboru. Orkester i zbor sta z vzosom tekmovala pod ingenioznim vodstvom svojega kapelnika in priborila sta si vsak svojo, sicer enakovredno zaslužno večico. Vzored je obogatil repertoar Glasbene Matice za peto simfonijo P. J. Čajkovskega v E-molu op. 64. Veliko to orkestralno delo po tratne melodike, živahne invencije in oduševljene poezije, slikovita bajka neminljive svežosti in čarobne globočine, zanimlja in veže na se duha poslušalca; kakor širna narava v svoji nepojmljivi velikosti, v svoji vedno in povsodi se pojavljajoči neutajljivi lepoti, upliva i podana nam simfonija, in zvabi poslušalca v čarni krog svoje presenetljive velikosti. Dominirata v peti simfoniji Čajkovskega posebno prva dva stavka, virtuožno zapletena umotvora mojstra simfonika,

med tem ko zaostaja tretji stavek „Valček“ za prvima. Delo prav nenavadnega učinka je Dvořaka za Kolumbov jubilej zloženi „Te Deum“. Da napravi velik utis, je res; delo to je tudi vseskozi zanimivo, isto je polno življenja, polno najlepših podrobnosti. Originelno posnemanje slavnostnega zvonjenja v orkestru, udanost izrazujoče ljudske molitve in zmagoslavni aleluja, ti najmarkantnejši znaki „Te Deuma“, vzrasli so pač iz neizcrpljivega vira velikega skladateljskega duha. Vender je pa pogrešati velikost visoke umetniške umerjenosti, le pregostoma se usiljuje vtis bolj semenjskega vrvenja, kot pa resnost pomenljivega slavlja. Odličen uspeh si je prislužila kot sopran solistinja gospa Kulich-Linhartova, pevka mogočnega, toplo zabarvanega, vrlo izšolanega glasu, katerega zmagoviti sijaj se ne utopi niti ne pri najmočnejših izbruhih razburkanega orkestra in zhora. Da je našla v baritonistu gospodu Jos. Nolliju enakovrednega partnerja, kedo bi temu ugovarjal? In sedaj še besedico o Stjevana Mokranjaca harmoniziranih „Srbskih narodnih.“ Na temelju karakterističnih jednoličnih tonov srbskih gusli rajajo glasi v veselem poskoku, upadajo zopet v otožno elegično razpoloženje, plakajoči in se zopet smehljajoči. — Nenavadne in vender tako blizke so nam originelne te popevke, pristrčne in ljube in pa divne — to seve izvedene v mojsterski obliki naše „Glasbene Matice“.

O ministerskih krizah so te dni mnogo pisali časopisi. Iz povse zanesljivega vira moremo poročati, da so vse govorce o tem neistinite.

Nemško nacijonanci na Češkem so si pretekli teden pri dopolnilnih deželnozbornih volitvah priborili zopet 2 sedeža.

Niževavstrijski Čehi bodo imeli 15. t. m. velik protestni shod proti nasilstvom, ki jih se-sebno pri ljudskem šolstvu okušajo od strani nemške večine.

„Volkstgag“ vseh nemških frakcij prijavljajo na Češkem.

Na Češkem je 600 Nemcev obljubilo, da bode 18. t. m. prestopilo k protestantizmu. Za prestop živahno agitujejo se-sebno nemške device.

Opozicija na Ogorskem v parlamentu nadaljuje obstrukcijo z raznimi nepotrebnimi predlogi O vsakem predlogu se glasuje imenom. Za jutrišnjo sejo je opozicija pripravila 30 takih predlogov.

Ruski car bode tekom leta obiskal našega cesarja, natančno pa še dan dohoda na Dunaj ni določen. Ruski car obišče marca meseca Carigrad in se snide z bolgarskim knezom.

Iz Pariza se poroča: Kasacijsko sodišče je naročilo apelacijskemu dvoru v Cayenne, naj zasliši Dreyfusa. Vsled tega se v nekaterih krogih trdi, da pozovejo Dreyfusa skoro v domovino.

Telefonična poročila „Slovenskemu Listu“.

Budimpešta, 6. januarja. Včeraj vršil se je važen zaupen posvet, ki morebiti pomenja obrat v krizi. Posveta so se udeležili Banffy, finančni minister Lukacz in pa minister Feyervary, nadalje bivši predsednik zbornice Szilagy, potem grofa Andrassy in Czaky, torej izmed disidentov tisti politiki, ki se smatrajo kot naj-ognevitejši pospeševalci kompromisa; sicer se ni nihče drugi tega posveta udeležil. Dejstvo pa je, da se je Banffy po tej konferenci z nočnim vlakom na Dunaj peljal, da cesarju poroča.

Dunaj, 6. januarja. Vprašanje sporazumljenja med Čehi in Nemci se v nemških in čeških listih pridno pretresuje. Neki češki list predlaga, da naj se v prihodnjem zasedanju češkega deželnega zbora sestavi permanenten upravni odsek, kakor na Moravskem vsvrho urejenja jezikovnega vprašanja. Nobenega dvoma ni, da Nemci vstopijo v prihodnjem zasedanju zopet v deželni zbor. Samo ob sebi je umevno, da vlada ta pravna prizadevanja krepko podpira.

Linc, 6. januarja. Organ dr. Ebenhocha „Linzer Volksblatt“ piše, da je situacija v parlamentu odločno ugodnejša za desnico, nego za levico, ter priporoča, da naj se ministerstvo podpira.

Morilec cesarice Elizabete Lucheni je te dni zahteval, naj ga peljejo pred preiskovalnega

sodnika. Ondi je izpovedal, da je bil dogovorjen radi umora še z dvema drugima anarhistoma. Jeden jo je čakal na kolodvoru z revolverjem, drugi pa je imel pripravljeno bombo. Cesarica bi torej nikakor ne ušla usodi. Lucheni je povedal tudi imeni svojih tovarišev. Trma Luchenijeva je izginila popolnoma. Joka se večkrat in je jako shušal.

Listnica uredništva. Kranj: Radi včerajšnjega praznika nemogoče. Oprostite! Prepozno došlo. Prihodnjič.

Društva.

Javno predavanje. Za jutri vabi zopet „Slov. kršč. soc. Zveza“ k javnemu predavanju v „Katoliškem Domu“ ob 6. uri zvečer. Predaval bode vseučiliščnik g. stud. iur. J. Šinkovic zanimivo vprašanje: „Kako je sodilo o delu paganstvo in kako sodi krščanstvo.“

Veselica Št. Peterske moške in ženske podružnice vršila se bode jutri ob 6. uri zvečer v „Narodnem Domu“ v Ljubljani. Sodeluje slov. pevsko društvo, kvartet „Ilirija“ in vojaška godba. Vstopnina 20 kr.

Koncert s plesom priredi danes zvečer ljubljansko okrožje slovenskega ferijalnega društva „Sava“ v veliki dvorani „Narodnega Doma“ v korist družbe sv. Cirila in Metoda in Prešernovega spomenika s sodelovanjem vojaške godbe pešpolka št. 27 in akademikov. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Vstopnina za osebo 1 krona. Glede na dobrodelni namen se preplačila hvaležno sprejmejo. Obleka promenadna.

Slovenskega planinskega društva društvenega večera pretekli četrtak ni bilo radi slovenskega gledališča, pač pa se bode vršil prihodnji torek v „Narodnem Domu“. Predavala bode gospodična Pavla Borštnarjeva: „Iz Ljubljane čez Poljščane v Dravo.“

Politično in gospodarsko društvo za Notranjsko vabi k občnemu zboru v nedeljo, dne 8. januarja 1899 — ob 4. uri popoldne v hotelu pri ogerski kroni v Postojni. — Poleg običajnega vspreja in volitve bode podučno predavanje. K mnogoštevilni udeležbi vabi odbor.

Društvo „Pravnik“ v Ljubljani bode imelo občni zbor prihodnji ponedeljek ob 8. uri zvečer v mali čitalnični dvorani „Narodnega Doma“.

Slovensko planinsko društvo bode izdalo velike reklamne tablice v slovenskem, češkem, nemškem in francoskem jeziku in s fotografijami Aljažvega stolpa, Triglava, Orožnove koče na Črni prsti, Triglavske koče s kapelico, Vodnikove koče na Velem polju in Aljažve koče v Vratih. Fotografije je krasno izvršil za društvo velezaslužni gosp. Anton Gregorec. Ob novem letu pozivljemo svoje somišljenike, da v obilnem številu pristopajo k planinski „Naši straži“ — „Slovenskemu planinskemu društvu“!

Društvo v Ljubljani je bilo 1898. l. 135 in sicer 99 slovenskih in 36 nemških.

Za „Našo stražo“ nam je izročil g. A. U. v Ljubljani 1 krono in g. Jožef Ravnikar v Radečah pri Zidanem mostu 1 krono. Ob pošiljanju naročnine slovenskim listom je ugodna prilika, da se spomnijo naročniki tudi „Naše straže“.

Jubilejni darovi družbi sv. Cirila in Metoda. Poslali so dalje: Podružnica za Kotmaro Ves 10 gld., katere je nabral od Mohorjanov č. g. župnik Vintar v Biljči Vesi. — G. Jak. Meško v Juršincih 9 gld. — Podružnica „Poljanska dolina“ po č. g. župniku J. Ramovšu 20 gld. — Podružnica v Št. Petru na Pivki 70 gld. — Pogospelj Leopoldini Šavnik-ovi v Kranju zbirko 30 gld. — Iz Postojne na račun g. župnika Venediga v Ormožu 20 kr. — Slavna okrajna posojilnica v Krškem 5 gld. — Podružnica v Konjicah 37 gld. — G. Franc Kralj iz Loke pri Mengšu 11 gld. — G. J. Perdan, veletržec in zalagatelj Cirilskih vžigalic v Ljubljani, 100 gld. — Literarni klub v Ljutomeru 2 gld. — Zenska podružnica v Kamniku po tajnici gospodičini M. Vremšak 71 gld. — Večerni zaslužek portirja v Celju 1 gld. 10 kr. — Podružnica za Celovec in okolico po č. g. stolnem kapelanu Jos. Hribarju 42 gld. 70 kr. — Slavno upravnštvo „Slov. Lista“ 5 gld. 84 kr. — Moška podružnica v Gorici po č. g. dr. A. Gregorčiču 16 gld. — G.

Rajko Arce v Ljubljani na željo g. Vladimirja Jelovskega, pesnika Simfonij, 5 gld. — G. Karol Fabijani v Kranju za odkup od novoletnih voščil 50 kr. — G. Dragotin Ljudevit Vrhničan 1 gld. — Moška podružnica v Ribnici po č. g. kape-lanu J. Volcu 26 gld. — Ženska podružnica v Kobarižu po gospej Karolini Gruntar 34 gld. 70 kr. — Gosp. Fran Lavtižar, učitelj v Kamni Gorici, 1 gld. mesečnih donesk. — Ženska po-družnica v Sežani 146 gld. 50 kr. — G. dr. K. Janežič v Voloskem za novo leto 5 gld. — Po-družnica v Gorjah 20 gld. in sicer 5 gld. od ondotnih Mohorjanov, 15 gld. pa od slov. katol. pol. društva za radovljški okraj. — Moška po-družnica v Starem Trgu pri Ložu 112 gld. 20 kr. — Podružnica v Cerkljah po g. blagajniku Ho-čevanju 22 gld. — Slavno uredništvo „Slovenca“ zbirko 6 gld. 20 kr. — Moška podružnica v Kamniku novoletnih daril 9 gld. 50 kr. in sicer je darovala vesela družba v gostilni gosp. Jos. Kende 4 gld. gg. Jos. Močnik, Fr. Regally in Fran Stele po 1 gld., gg. Ivan Lorber, Ivan Mesner, Leop. Primožič, Jos. Sadnikar in Bo-židar Žnidaršič po 50 kr. — G. Fran Ropret v Radovljici nabral v veseli družbi 2 gld. 16 kr. — Gosp. Ant. Žnidaršič iz Ilirske Bistrice poslal 8 gld. 20 kr. iz čitalnične pušice in svoto, na-brano po gdč. Miciki Brinšekovi. — Iz Ribnice po č. g. Volcu 1 gld. 51 kr., daroval je g. Fran Fajdiga iz Sodražice 1 gld. in „bumfarji ribniški“ 51 kr. — Šentjakovski Mohorjani v Ljubljani po č. g. dr. Pečjaku 6 gld. 15 kr. — Prisca hvala! Slovenska požrtvovalnost naj lepe sadove prinaša tudi v novem letu!

Blagajništvo družbe sv. Cirila in
Metoda v Ljubljani.

Slovenska vzajemnost. Darovali so za velikovško in grebinjsko šolo sledeči: Gabrijela Preissova, pisateljica, 5 gld., Ana Podlipna, soproga župana, 2 gld. 50 kr., Karla Baumgartlova, soproga tovarnarja, 2 gld., Maruša Neureutterova 3 gld., Ružena Svobodova, pisa-teljica 1 gld., Ružena Maturova, primadona, 1 gld., Ana Kettnerova, operna pevka, 1 gld., Marija Benešova 1 gld., gospa Franzlova 1 gld., A. Kresslova 2 gld., Marija Rydrychova 1 gld., Luiza Šilena, soproga poslanca, 1 gld., Marija Turkova, učiteljica, 1 gld., Julija Fantova-Kusa 2 gld. Angela Rivenačova (zbirka) 6 gld., Antonija Štepanova 50 kr., Štefanija Šloserova, češka hišina, 50 kr., Emilija Brožova 4 gld., Marija Kryžova 50 kr., Marija Sobotkova iz Kralj. Vinogradov 3 gld., Jos. Germ, akad. slikar, 1 gld., M. U. Dr. Vojteh Vitek iz Pardubic 50 gld., za mazurke Jožefa Ježabka 3 gld., Lavrencij Pajkert 1 gld., Gvidon Sernec, pravnik, 2 gld., Anton Dermota, pravnik, 1 gld., Ivan Arh iz Rutzendorfa pri Dunaju 5 gld. Slovenski dijaki v Pragi 50 kr. Skupaj 53 gld. Zbirka se bo seveda še nadaljevala.

Razne stvari.

Veliki cesarski manevri se bodo vršili letos na Gorenjem Avstrijskem in Solnograškem. — Druga vest zopet sporoča, da se bodo veliki manevri vršili v okolici Celovca in na Češkem.

Hrvatsko gledališče v Zagrebu je l. 1898. priredilo 264 predstav, med temi 74 novitet. Hrvatskih izvornih del je bilo 12 in sicer 10 dram, jedna opera in jeden balet.

Božično drevo v norišnici so imeli v Go-rici v bolnici usmiljenih bratov. V slovenskem jeziku je blazne nagovoril dr. Keršnavi, v laškem pa dr. Frantik. Zahvalil se je mož, ki misli, da je — cesar.

Dva umora na Dunaju sta se primerila koncem preteklega leta. Obakrat ste bili žrtvi izmej npravno propalih žensk. Jedno je morilec zadavil in ji razparal trebuh, drugo je tudi davil in ji prerezal vrat. Prvega morilca še ni-majo, morilca druge ženske so pa dobili na licu mesta. Morilec je še-le 20 let stari mesarski po-močnik Simon Schosteritz.

V Avstriji je sodnijsko prepovedanih 7 časopisov, med katerimi so 4 italijanski, 319 listov je odvzet poštni debit in sicer 72 ame-rikanskim, 68 srbskim, 50 italijanskim, 31 oger-skim in 20 časopisom iz „Reicha“.

Nova češka opera je „Eva“. Ima tri de-janja, besedilo je posneto po drami Gabrijele Preissove „Gazina soba“. Uglasbil jo je J. B. Foerster ter ji sestavil tudi besedilo. Opera je imela velik uspeh.

Srednješolstvo v Avstriji. V tem šolskem letu obstoji v Avstriji 196 gimnazijev z 64.653 učenci in 97 realk s 30.437 učenci, kar znaša skupaj 293 srednjih šol z skupnim številom učencev 95.090. Med istimi je 176 popolnih in 20 nepopolnih gimnazijev; 151 jih vzdržuje dr-žava, 9 dežele, 10 mesta, 4 škofje, 13 samostani 2 zakladi in 7 zasebniki. Naučni jezik je na 105 gimnazijih nemški, na 45 češki, na 25 poljski, na 11 utrakvistični, na 4 italijanski, na 2 malo-ruski in na 4 srbo-hrvatski. Od 97 realk jih je 72 popolnih, 25 nepopolnih; 64 istih vzdržuje država, 34 dežele, 5 mesta, 1 grško-orientalski cerkveni fond (Bukovina) in 3 privatne osebe na Dunaju. Naučni jezik je na 62 realkah nemški na 25 češki, na 6 poljski, na 3 italijanski in na 1 srbo-hrvatski. Slovenci imamo torej v srednjem šolstvu jedno veliko — ničlo.

Železnico med dvema morjema in sicer med sredozemskim morjem in perzijskim zalivom hoče zgraditi sindikat, katerega predsednik je grof Kapnist, brat ruskega poslanika na Du-naju. Glavna proga bode šla od Tripolisa do Ku-eta na perzijskem zalivu. Potovanje bi trajalo 24 ur.

Prebivalcev v Evropi je bilo leta 1897 379.7 milijonov, l. 1887 pa 343 milijonov. Najbolj se je prebivalstvo pomnožilo v evropski Rusiji s prirastkom 2.01%, potem slede Nemčija, Holan-dija, Finska, Srbija, Turčija, Avstrija, Velika Britanija, Italija in končno Francoska s samo 0.08%. Najbolj obljudena je Belgija.

Nemškemu cesarju je ponudil neki ame-rikanski založnik 5000 dolarjev za spis o poto-vanju na Jutrovo. Cesar pa baje nima veselja postati časnikar in je amerikanskemu založniku nepovoljno odgovoril. To bi bila torej edina stroka, v katero bi se nemški cesar ne mešal. Kakor poroča „Wiener Extrapolst“, meša se celo med „pumparje“. List prinaša skoro neverjetno vest, da je nemški cesar z lastnoročnim pismom na-prosil našega cesarja, naj mu — posodi 12 mi-lijonov.

Influenca se je pričela silno širiti v Ameriki.

„Sršen“ je nov hrvatski humoristiški list, urejevan v duhu stranke prava. Izhaja v Zagrebu.

Samoumor poslanca. Poljski dež. poslanec Jedrzejewicz se je zastrupil, ker je prišel v de-narne zadrege.

V Sarajevu so otvorili hrvatski „Društveni Dom“. O tej priliki so ondi gostovali člani hr-vatskega gledališča iz Zagreba.

Visoka starost. Ljudska štetev, ki se je preteklo leto vršila v Rusiji, je došla do prese-netljivih slučajev. Samo v jednom okraju so dobili 400 ljudi, ki so prekoračili 100 let, mnogo jih je bilo starih do 160 let. Vse te osebe bodo dobile vprašalne pole, na katerih bodo opisale svoje dosedanje življenje.

Od veselja znorel. Iz Zagreba se poroča: Kmet Niko Novak, ki je prišel v mesto, da dvigne 100.000 gld. za zadeto srečko državne loterije, je od veselja znorel. Odvedli so ga v blaznico.

Premeten tat. V Parizu je neki tat vlomil v stanovanje bogate gospe v ulici Moret. Prav ko je izpraznjeval omaro, vstopila je gospa v sobo. Videvši tatu je strahoma začela klicati na pomoč, potem pa se je brez zavesti zgrudila na tla. Tat je pobegnil iz sobe. Klicanje gospe je privabilo posle in sosede in pritekla sta z ulice tudi dva redarja. Gospa je bila tako zbegana, da je le težko povedala, kaj se je zgodilo. Jeden navzočnikov se je ponudil redarjema, da jima razkaže stanovanje, da primeta tatu. Redarja sta ž njim šla, a nista ničesar našla. Vrnivši se v sobo, kjer je bila gospa, sta ji povedala, da je bilonjiju zasledovanje tatu brez uspeha. „Kaj, je zavriščala gospa, „ali ga nista prijela? Saj je bil tat oni — ki vama je svetil!“ Lahko je misliti, kako kisló sta gledala redarja in kake laskave besede sta morala slišati. Tat je bil v temi pobegnil.

Svetovni jezik. Za jednoten jezik vsega človeštva so se že mnogi trudili. Znani so po-skusi z volapükom in esperantom, ki niso do-segli namena. Mnogi pravijo, da je angleški jezik prihodnji svetovni jezik, ker je že sedaj najbolje razširjen. A angleški učenjak M. Ellis pravi, da da je angleški jezik najmanj sposoben za to in sicer iz sledečih razlogov: Največ jecljavcev je tam, se govori angleško. Angleži znajo sami svoj kjer jezik jako slabo in med govoricó višjih in nižjih slojev je tolik razloček, da se komaj razumejo. Najbolj logični jezik se zdi Ellisu španski jezik.

Krščanski socijalizem, ali soci-jalna demokracija?

I.

V sledeči razpravi govorili bodemo o soci-jalnem vprašanju v obče, dotaknili se različnih vrst socijalizma, ki se javljajo v politiki ter po-jasnili temeljno različnost vzlasti dveh vrst stremljenj, ki se sedaj v prvi vrsti kaže-ti, namreč socijalizem mlade krščanske politične stranke in takozvani socijalizem socijalne de-mokracije. Ne pričakuj pa nikdo kake vse-stranske vse panoge socijalizma obsegajoče raz-prave; za to je naš list premalo obsežen, kajti o socijalizmu temeljito razpravljati, trebalo bi pisati cele knjige. Toliko v zagovor.

Kako naj formulujemo pojem socijalizma? Socijalizem imenovali bi v obče ono stremljenje, ki dela na premembo današnjega družabnega ali socijalnega reda v toliko, da bodo socijalne gospodarske uredbe odgovarjale v prvi vrsti po-trebam in blaginji vse človeške družbe. Seveda je pojem, kaj odgovarja potrebam in bla-ginji vse človeške družbe, relativen, vsled tega nazoni, kako preurediti sedanji družabni red, da bode zadoščal človeške družbe potrebam, tudi različni in kot posledica tega različnega pojmo-vanja so tudi politiške struje socijalizma raz-lične, včasih celo temeljno nasprotné.

Socijalno vprašanje je dandanes v prvi vrsti na dnevnom redu. Marsikoga to vprašanje vznemirja in plaši in so celo možje, ako čujejo, da se ta ali oni naobraženec peča in zanima za socijalno vedo, ki se kar zgražajo nad dotič-nikom in slutijo v njem revolucionarja in Bog si ga vedi kaj še. Ta strah in mržnja proti so-cijalizmu v nekaterih slojih temelji deloma v nevednosti o bistvu tega vednostnega in poli-tičnega gibanja, deloma pa tudi v tem, ker ne-kateri agitatorji pod krinko socijalizma utiho-tapljuje ideje anarhizma, nasilstva in brezboštva, kar vse ustvarja v onih, ki ne razmišljajo o bistvu socijalizma, popolnoma napačne nazore.

Pa ne vežimo si očij. Potreba o družabni reformi je očividna, saj različni pojavi v tako-zvanih kulturnih državah nam to dokazujejo dan na dan. Ti pojavi obračajo pozornost nase in vznemirjajo. Različni proroki pojavljajo se tu in tam. Vsak ima svoje sredstvo, katero je po njega mnenju jedino rešilno za vse bede da-našnje družbe. Po misli jednih privede večja naobrazba in kultura človeštva do obče sreče in zravna nasprotstva družbinih slojev. Drugi trde zopet nasprotno, n. pr. Tolstoj. Zametajo vsako umetnost in kulturo ter kličejo človeštvo v povrnitev prirodnega, priprostega življenja in v tej prvotnosti vlada prvo načelo Kristove vere: Ljubi Boga iz vsega svojega srca, bliž-njega pa, kakor samega sebe. Le po tej poti dvigne se človeštvo iz blata samopašnosti in razkošja na višek mejsebojne ljubezni, nesebič-nosti ter požrtvovalnosti za skupno človeštvo. So pa zopet drugi, ki trdijo, da je sedanja uredba popolnoma prava in naravna, ker pri-rode zakon je tak, da se eksistenca vseh bitij javlja v boju, v katerem močnejše bitje prevlada, šibkejša, da podlegne in pogine.

So pa tudi še drugi proroki, ki zametajo vsakoršni red v človeški družbi. Ti stremé za odpravo vsake vlade, češ kar se nam nalaga vsled zakonov in javnega prava je nasilstvo, je sila, kateri se moramo ustavljati s silo. Idejal te struje so vsakega predpisa proste zadruga bratovskega komunizma.

Velik del današnje človeške družbe pa išče vzroka velikim nasprotstvom med posameznimi sloji v nepravilni uredbi gospodarskih razmer. K temu delu spada mnogo mislecev in človekoljubov ter instinktivno nebrojna armada delavskih slojev, ki krivice sedajne uredbe okušajo na lastnem telesu. To stremljenje, da se spremeni današnji družabni red tako, da bo vse politično in gospodarsko življenje primerno potrebam vseh slojev, imenujemo na kratko socializem.

Socializem temelji na načelu, da ima vsak človek pravico do obstoja, do sreče, do uživanja, do duševnega in materialnega napredka. Socializem je prepričan, da sedajna uredba ne nudi vsemu človeštvu za doseg tega smotra potrebnih pogojev in da se morajo ti pogoji s premembo, ali bolje rečeno, z uredbo družbe ustvariti. Značilno za socializem je, da zahteva teh prememb le v prilog blaginje skupnosti. Ako se tedaj tičejo premembe le interesa posameznih slojev, niso več socialne, temveč pojavi skupinskega ali razrednega egoizma. Vender, da se nas ne razume napačno! Načelo socializma ne izključuje, da se socialni ali socialistički politiki potegnejo za zboljšanje gospodarskih razmer v prilog posameznih najpotrebnejših slojev. Pojem obče blaginje zahteva izboljšanja stanja najpotrebnejših, ako morajo tudi močnejši, gospodarsko krepkejši doprinašati žrtev, kajti vsaka prevelika nejednakost je obči blaginji kvarna, ker rodi zavist, mržnjo, razredno sovraštvo ter zavira harmonični napredek skupnosti.

Črna rja.

(Lestadia Bidwelli-Black-Rot.)

Ni je skoro rastline, ki bi imela prenašati toliko bolezn, kakor ravno vinska trta. Komaj se prežene, oziroma najde sredstvo za pokončevanje ene bolezn, pa že nastopi druga, hujša.

Razne bolezn so se pričele pojavljati na trti osobito tedaj, ko se je pričelo uvažanje tujih trt iz Amerike. Skoro vse trtne bolezn so se zanesle iz Amerike; smelo se mora toraj trditi, da je Amerika na eni strani prav za prav poguba našega vinarstva, na drugi strani se jo mora spet smatrati kot rešiteljico, ko nam daje trtne podlage, ki kljubujejo trtni uši.

V zadnjem času se je pojavila zopet nova bolezen na Francoskem, ki je nekoliko identična s strupeno roso (Peronospora viticola), pa mnogo hujša od peronospore. Ta bolezen se zove črna

rja (Lestadia Bidwelli-Black-Rot) in napada vse nežne, še ne odrvenele trtne dele, listje in grozdje. Največjo škodo napravlja na grozdju.

Črna rja so zapazili na Francoskem že leta 1885. in sicer v departementu Hérault; sedaj je pa napadenih že 29 depart., toraj več kot polovica vseh vinogradov cele Francije. Ko so uvideli, da preti vinarstvu spet nova katastrofa, pričeli so kmalu uporabljati razna sredstva v pokončevanje te glive. Žal pa, da se do sedaj še po nobenem ni dosegel pravi uspeh. S škropljenjem z modro galico, kakor proti peronospori, se pač nekoliko ovira hitro razširjenje in pokončevanje, nikakor pa se je ne zaduši tako, kakor peronospora. Marljivi in v vinarstvu najbolj izkušeni Francozi delajo vedno nove poskuse, ni se jim pa še posrečilo, najti pravega sredstva. Žalostno je to tem bolj, ker ta gliva uniči kar cele hektare vinogradov in to v nekoliko tednih. Napadeno grozdje se namreč v nekoliko dneh posuši in odpade.

Visoko ministerstvo je že večkrat poslalo vodjo vinarske in sadjarske šole v Klosterneuburgu pri Dunaju g. E. Rathaya (izboren mikroskop) na Francosko, da študira to bolezen. Njegov nasvet je bil, prepovedati uvaževanje ameriških trt iz krajev, kjer črna rja močno pustoši. Potreba ameriških podlag pa je bila od leta do leta večja, v Avstriji se jih je pa pred 10 leti prav malo pridelovalo, česar je bil kriv nesrečni takratni sekcjski šef Depretis, ki ni hotel nič vedeti o trtni uši, še manje pa o ameriški podlagah. K sreči, da je dobil o pravem času plavo polo, in da so se nastavili v ministerstvu uradniki čisto drugih nazorov.

Da bi se bila ta bolezen zanesla tudi v Avstrijo, še ni dognano, vender pa ni izključeno, da bi to ne imeli že tudi mi. Zato pa hočemo tu nekoliko natančneje opisati to bolezen, da se častiti čitatelji-vinogradniki lahko sami prepričajo, jeli jo že imajo v svojem vinogradu. Dotičniki dobro store, ako pošljejo sumljive napadene trtne dele vodstvu vinarske in sadjarske šole v Klosterneuburgu ali c. kr. kmetijski družbi v Ljubljano, da se more, ako se istinitost dokaže, bolezen lokalizirati. Kdor pa pošlje direktno vis. c. kr. ministerstvu na Dunaj, se mu troški pošiljatve povrnejo.

Razvoj te bolezn.

Da se more črna rja močno razvijati, potrebuje mnogo vlage in gorkote; v južnih krajih bo toraj mnogo nevarnejša, nego v bolj severnih. Črna rja je gliva, ki se pokaže že koncem maja

ali začetkom junija in sicer na listih in vseh drugih nežnih, še ne odrvenelih poganjkah in pozneje na grozdju. Najpred se prikaže na listih, na katerih napravi več, po celem listu razstresenih, okroglih, rujavkastih madežev ali marog, ki so na obeh straneh lista vidni in imajo 2-3 mm v premeru.

Ti rujavkasti madeži so potrošeni na obeh straneh z majhnimi črnimi pičicami; te pičice tudi mozoljčki imenovane, so posebni plodilni ali pomnoževalni organi označene glive.

Grozdje napada ta gliva navadno še-le v drugi polovici julija in napravlja na jagodah istotako rujavkaste madeže s črnimi pičicami in kmalu se jagoda zgubanči ter prične veneti in v nekoliko dneh se popolnoma posuši in poržni; cela jagoda izgleda kot bi bila s smodnikom potrošena. Čudno je, da črna rja ne napada vedno vseh grozdov na isti trti, marveč pomešano. Čim pozneje nastopi, tem večja je ta razlika.

Na nežnih poganjkah napravlja najpred podolgate bolj sivorujave prog-izdolbine in polno črnih pičic; pozneje te proge porujave in na posled počrne. Škoda na listih in poganjkah ni znatna.

Črna rja se pomnožuje na razne načine, največ z mozoljčki ali piknidi, manje s pomočjo takozvanih spermacij, peritecij in sklerocij; zadnji trije pomnoževalni organi lažje prezimijo.

Sredstvo proti tej bolezn.

Kakor že gori omenjeno, se vporablja kot sredstvo mešanica modre galice in apna, torej kakor proti peronospori, z razločkom pa, da se jemlje večjo množino galice (3-5 kg na 100 vode) in da treba pogosteje škropiti. Prvič se škropi takoj meseca maja, potem pa vsakih 14-30 dni, torej 5-8krat na leto. Kljub taki opreznosti se ne doseže pravega vspeha, marveč se bolezen samo nekoliko zadržuje v hitrem razvoju. Seveda se troški obdelovanja za veliko povečajo; na Francoskem računajo na vsak ha 50-60 gld.

V druge kraje se zanesa ta bolezen s ključi, listjem, grozdem pa tudi s semenom. Avstrijsko ministerstvo namerava prepovedati nadaljni uvoz trtnih delov s Francoskega, ker se je sedaj pokazala ta bolezen tudi v krajih, kjer imajo največje ameriške nasade. Želeti je pač, da se to spolni, za kar sta se posebno kranjska vlada in dež. odbor kranjski zavzela, ker sodeč po poročilih iz Francoskega, bo naše vinarstvo skoro tako prizadeto, kakor je bilo po trtni uši.

Dober krojaški pomočnik

se vsprejme takoj v delo, kakor se tudi vsprejme v učenje krojaškega obrta 8 (3-1)

krepek deček,

kateri je dovršil 14 leto in je že izpolnil ljudske šole. Oglasiti se je pri gospodu

Antonu Prebiliču,

krojaču Predgradom, pošta Staritrq pri Kočevju.

XXXXXXXXXXXX
Slovenci!

Pristopajte

k

„Naši straži“!

XXXXXXXXXXXX

Preselitev trgovine.

Uljudno naznanjam, da sem se preselil iz barake za knezoškofijsko palačo na Pogačarjevem trgu (za vodo) v

semenišno poslopje 5 (1-1)

na istem trgu, kjer nadaljujem

prodajo

lesene pletarske in sitarske robe, žime in morske trave.

Zahvaljevam se p. n. občinstvu za dosedanje zaupanje in naklonjenost priporočam se še nadalje za obile naročbe.

Z odličnim spoštovanjem

Matko Arko.

NAZNANILO.

Usojava si udano naznanjati p. n. slavnemu občinstvu, da sva s 1. januarjem t. l. dolgo let sem obstoječo trgovino z železino gosp. Karola KAVŠEK-A prevzela ter jo bodeva dalje vodila pod trgovsko sodnijsko protokolovano tvrdko

Karol Kavšek - a nasl.

Schneider & Verovšek.

Ob jednam priporočava najino bogato zalogo, kakor **železo, traverze, železniške šine**, vsakovrstne **okove** pri pohištvu in zidanju in **drugo železino**; kakor tudi **poljedelske stroje in jeklene cevi za vodovode**, po najnižjih in solidnih cenah. Priporočava se slavnemu občinstvu za mnogo-brojen obisk ter beleživa

s spoštovanjem

Schneider & Verovšek.

Ignacij Čamerik

kamnosek,

v Ljubljani, Poljske ulice 28.

Priporoča se prečastiti duhovščini za vsa

kamnoseška cerkvena dela

oltarjev, prižnic, obhajilnih miz i. t. d.

Ima tudi lepo zalogo raznovrstnih

6 (1-1)

nagrobni spomenikov

preskrbljuje na željo cele rakve.

Priporoča se tudi stavbinskim mojstrom in hišnim posestnikom za vsa stavbinska dela iz trdega kraškega kamna, katera točno, solidno in po nizkih cenah napravi.

Brezplačno izdeluje narise, napravlja obrise za cerkvena in stavbinska dela.

Išče se ravno izučen
trgovski pomočnik
 proti primerni plači in en
trgovski vajenec.

Kje, pove iz prijaznosti upravištvo „Slov.
 Lista“.

4 (2-1)

Velika zaloga
ur, zlatnine in srebrnine

Primerna darila
božič!
Janko Klopčič
 Ljubljana
 Prešernove ulice št. 4.

Nikelnaste,
 jeklene, srebrne,
 Tula,
 amerik. plaque,
 zlate ure.
 Stenske ure.
 Ure z nihalom.
 Salonske ure.
 Pisarniške ure.
 Raznovrstne
 lično izdelane
 budilke.

Srebrne, Tula,
 Double, amerik.
 plaque, nove
 zlate, fine 14kar.
 zlate verižice.

Različna darila
 novo leto!
 zapestnice,
 prstani, uhani,
 zapone,
 priklepki,
 gumbi za man-
 šete in srajce,
 zapestnice,
 uhani, zapone,
 igle za kravate
 iz granatov.
 Razne stvari iz
 Kina-srebra.
 Prstani in uhani
 z dijamanti in
 briljanti.
 Specijalitete
 vsake vrste v
 zalogi.

Nikjer se ne kupuje ceneje!
 Popravila zanesljivo točno in ceno.
 V obila naročila se priporoča z velespoštovanjem

3 (1-1)

Janko Klopčič.

Alojzij Večaj,

pečarski mojster v Ljubljani,

Opekarska cesta št. 6r.

priporoča svojo izborno zalogo vsakovrstnih

pečij iz glinaste snovi

od najprostejših do najfinejših rujave, zelene ali bele barve. Izdeluje na željo tudi peči v poljubni drugačni barvi.

Natančno izvršuje naročila na štedilnike ter jamči za vse svoje izdelke jedno leto.

Cene nizke. 2 (10-1)

Somišljeniki!

Pišite za „Slovenski List“ — sporočajte mu hitro vse važne dogodke. Pridobivajte novih naročnikov!

KATHREINER-

Kneippova sladna kava.

Stara mamica, še meni!

Že leta sem izpričano izvrstna primes k bobovi kavi. — Pri živčnih, srcnih, želodčnih boleznih, pri pomanjkanju krvi etc. zdravniško priporočena. — Najpriljubljenejša kavina pijača v stotisočero rodovinah.

Uradno dovoljena

RAZPRODAJA

vrši se v moji novi prodajalnici v palači meščanskega bolniškega zaklada (kjer je bila Pakičeva trgovina na istem prostoru vže čez 70 let)

Nekaj blaga prodajal bom pod nabavno ceno, drugo pa po izdatno znižanih cenah.

Izkoriščal nisem nesrečni potres s tem, da bi prodajalnico v drugo ulico premestil in s takim činom svojemu že itak hudo prizadetemu bližnjemu škodoval. Vsaj je vender v vsaki ulici, ako ne več, jedna prodajalnica gotovo vsako leto jedenkrat na razpolaganje. Težil sem samo po tem, da si ohranim stari prostor, za kojega sem pred desetimi leti 4000 gld — odšteti moral.

Priporočajoč se svojim cenjenim, starim odjemalcem, katere sem tri leta pogrešal radi raznih neugodnostij in tudi novim v obila naročila, zagotavljam, da bodem visokočastitim naročnikom s strogo solidnostjo in največjo paznostjo postregel.

Z odličnim spoštovanjem lastnik tvrdke:

1 (1-1)

M. Pakič,

prvi kranjski lesni, košariški in sitarski obrt v Ljubljani.

Ustanovljen leta 1822.

Odlikovan z zlatimi, srebrnimi in bronastimi državnimi in deželnimi darili.